

UDC 595.771(477)

Babytskiy A.I.¹, candidate of biological sciences, docent at Physiology, Department of Plant Biochemistry and Bioenergetics
Moroz M.S.², candidate of biological sciences, docent, senior research fellow, docent at Department of Entomology named after prof. Dadechko M.P.

Bezsmertna O.O.³, candidate of biological sciences, professor assistant at Department of Ecology and Zoology

¹National University of Life and Environment Sciences of Ukraine, I.I. Schmalhausen Institute of Zoology of the NAS of Ukraine

²National University of Life and Environment Sciences of Ukraine

³Taras Shevchenko Nation University of Kyiv, Kivertsi National Natural Park "Tsumanska Pushcha"

Email: andriybabytskiy@gmail.com

THE HARMFUL IMPACT OF THE PEST SCIARID SPECIES (DIPTERA, SCIARIDAE) REGISTERED IN UKRAINE

The list of pest sciarid species in Ukraine consists of 11 species. But the harmful impact of each sciarid from this list is not the same. Mainly, the most part of these species are not dangerous and can be considered only as potential pests. In particular, *Bradysia rufescens* is discovered in the vegetable stores, but direct damaging of the vegetables is unknown for this species. *B. fungicola* is identified in mushroom hothouse with cultivated *Agaricus bisporus* (J.E. Lange) Imbach 1946 in Altay and in greenhouses with decorative plants in Belarus. *Scatopsiara atomaria* is identified as a mushroom pest and as a common species in the areas with anthropogenic influence, also *S. vitripennis* – as a pest that damaged potato tubers during the storage. *Bradysia fenestralis* is identified as a champignon, tomato and cucumber pest, also it has been found in greenhouse with decorative plants in Altay and in vegetable store in Kazakhstan. *B. pilistriata* is positioned as a mushroom, vegetable and decorative plant pest in some literature sources, but this information needs confirmation. *B. trivittata* is a widespread species and iden-

tified in greenhouse with decorative house plants and in mushroom hothouse with cultivated *Agaricus bisporus* in Altay. *Lycoriella (Hemineurina) modesta* larvae damage champignons, seedlings of tomatoes and tobaccos eating the root fibrillas and rising into the stem, and vegetables during winter storage, but for this species is unknown mass development.

Thus, only 3 sciarid species registered in Ukraine are dangerous pests. Mainly, *Bradysia brunnipes* ("cucumber gnat") is one of the widespread cucumber pests in greenhouses; *Lycoriella ingenua* ("mushroom gnat" or "mushroom fly") is one of the most economically important sciarid pests for *Agaricus bisporus* cultivation; *Pnyxia scabiei* ("potato gnat" or "potato scab-gnat") is definitely recognized as a dangerous potato pest, especially in the western part of Ukraine. The larvae of all these species can develop in mass and cause seriously economic impact as dangerous pests and destroy up to 75% of harvest, especially in vegetable greenhouses and mushroom hothouses.

УДК: 632.6/7:633.853.494

Васильченко Н., студентка 4 курсу факультету захисту рослин, біотехнології та екології

Кава Л.П., кандидат с.-г. наук, доцент кафедри ентомології ім. проф. М.П. Дядечка

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: n.vasylichenko9@gmail.com

БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ДОМІНАНТНИХ ФІТОФАГІВ З РЯДУ COLEOPTERA НА РІПАКУ ОЗИМОМУ

Ріпаківництво – традиційна галузь для України. Валове виробництво доведено до 3335 млн. тон. В Європі ця культура займає близько 4 млн. га з середньою урожайністю 24–26 ц/га. В Україні на сьогодні ця культура займає 1% орної землі. Ріпак – це джерело рослинної олії, яку використовують у багатьох галузях промисловості і насамперед для отримання біодизелю.

Посівні площі олійних культур у світі становлять 140 млн га, із них ріпаку – близько 30 млн га.

Актуальністю даної роботи є те, що шкідники з ряду Твердокрилі завдають суттєвої шкоди посівам ріпаку озимому. Тому потрібно знати видовий склад даних фітофагів, щоб регулювати їх чисельність, таким чином можна зберегти урожай.

Метою досліджень було: встановити видовий склад домінантних фітофагів з ряду Coleoptera (Твердокрилі) на ріпаку озимому.

Основним чинником, що обмежує виробництво ріпаку, є передусім показники врожаю, що становлять 11–13 ц/га для озимого. Головною причиною низького врожаю ріпаку є порушення агротехніки вирощування культури – недотримання раціональної сівозміни, системи основного і передпосівного обробітку ґрунту, системи удобрення і захисту культури від шкідливих організмів. Щодо шкідливих організмів, то на ріпаку озимому зустрічається близько 50 видів фітофагів, втрати врожаю насіння від яких можуть сягати 30–40% при одночасному зниженні якості. Деякі з видів рівномірно поширені по території України (хрестоцвіті блішки, ріпако-

вий квіткоїд, білани), інші є більш шкідливими в окремих кліматичних зонах: ріпаковий пильщик – захід Лісостепу і Полісся, стебловий капустяний прихованохоботник – у південних і центральних областях вирощування ріпаку. Не всі види фітофагів, які зустрічаються на ріпаку, суттєво впливають на формування врожаю культури. Для проведення заходів захисту необхідно враховувати видовий склад шкідників, їх чисельність та шкідливість.

У результаті досліджень структури ентомокомплексу ріпаку озимого виділено домінуючі види та їх чисельність у рік досліджень. За результатами досліджень було встановлено, що в

умовах господарства культуру пошкоджують 39 видів комах з семи рядів. Аналіз їх видового складу показує, що в систематичному відношенні найбільша кількість шкідників від загального числа комах-фітофагів належить до ряду Твердокриліх – 53,8%. До другої за чисельністю видів групи належать Лусокрилі – 12,8%. Представники Напівтвердокриліх і Двокриліх займають по 10,2%, Прямокриліх – 5,2%, а найменш чисельними є перетинчастокрилі, Рівнокрилі хобітні і трипси – по 2,6%. Слід зазначити, суттєвої шкоди за досить високої чисельності завдають хрестоцвіті блішки (1,8–4,4 екз./м²) та ріпаковий квіткоїд (4,8 екз./роsl.).

УДК 634.11:631.52

Волошина В.В., кандидат с.-г. наук, науковий співробітник

Гоменюк В.І., науковий співробітник

Волошин А.В., молодший науковий співробітник

Дослідна станція помології ім. Л.П. Смиренка ІС НААН України

E-mail: voloshinarvara@ukr.net

КРАЩІ СОРТИ ЯБЛУНІ ДОСЛІДНОЇ СТАНЦІЇ ПОМОЛОГІЇ ІМ. Л.П. СИМИРЕНКА ІС НААН УКРАЇНИ

Яблуня – одна з найпоширеніших і цінних плодкових порід в Україні. Дослідження, пов'язані з виведенням і вивченням нових сортів яблуні є актуальними. Головним завданням є створення сортів інтенсивного типу, придатних для технологій з щільною посадкою дерев, що дозволяє отримувати високі врожаї з одиниці площі, адаптивно пристосованих до ґрунтово-кліматичних умов, з комплексом цінних господарсько-біологічних ознак.

За останнє десятиріччя в Інституті помології ім. Л.П. Смиренка НААН, на даний час Дослідна станція помології ім. Л.П. Смиренка ІС НААН, створено 11 нових сортів яблуні включених до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні. Коротку характеристику кращих з них наводимо нижче.

‘Пламенне’. Сорт ранньо зимового строку досягання. Дерево слаборосле, зі звислою формою крони. Плоди округло-конічні, правильної форми, зеленувато-жовті з розмитим малиново-червоним рум'янцем на 2/3 плоду, вкриті сизим нальотом. М'якуш жовтувато-білий, щільний, соковитий, духмяний, приємного кисло-солодкого смаку (7,8–8,4 бала). Сорт скороплідний, високоврожайний, зимостійкий, високостійкий до борошнистої роси, середньо стійкий до парші.

‘Мавка’. Сорт зимового строку досягання. Дерево середньоросле з компактною, округлою кроною. Плоди масою 150–170 г., одномірні, видовжено-округло-конічні, зеленувато-жовті з оранжево-червоним розмито-штрихуватим

рум'янцем до 1/3 поверхні. М'якуш жовтувато-кремовий, ламкий, дуже соковитий, гармонійного кисло-солодкого смаку (7,8–8,2 бала). Сорт скороплідний, високо врожайний, середньозимостійкий, високостійкий до хвороб.

‘Ювілейне МІС’. Зимового строку досягання. Дерево слаборосле, з компактною піднесеною середньо загущеною кроною. Плоди масою 160–205 г, кулясто-конічні, злегка приплюснуті, жовто-зелені з помірним розмитим тьмяно-рожевим рум'янцем на 2/3 плоду, мало помітними дрібними підшкірковими цяточками та сизим нальотом. М'якуш жовтувато-білий, щільний, ламкий, соковитий, дрібнозернистий, приємного кисло-солодкого смаку (8,0–8,5 бала). Сорт скороплідний, зимостійкий, високостійкий до парші та борошнистої роси, високі смакові та товарні якості плодів.

‘Городищенське’. Сорт зимового строку досягання. Дерево середньоросле, з плоско-округлою, слабо загущеною, дещо пониклою (звислою) кроною. Плоди одномірні, широко кулясто-конічні, слабо ребристі, зеленувато-жовті з інтенсивним яскраво-червоним рум'янцем майже по всій поверхні плоду, з білими круглими помітними підшкірковими цяточками, масою 150–180 г. М'якуш зеленувато-білий або кремовий, щільний, дрібнозернистий, соковитий, відмінного винно-солодкого десертного смаку (8,4–8,6 бала). Сорт скороплідний, високо зимостійкий, середньостійкий до парші та борошнистої роси.